

REGERINGEN

Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Regeringsbeslut

II:4

2010-12-16

Ju2010/7500/DOM
(delvis)

IJ2010/2205/IU

Statskontoret

Box 8110

104 20 Stockholm

Uppdrag till Statskontoret att belysa och analysera vissa tolkfrågor

Regeringens beslut

Statskontoret ges i uppdrag att identifiera för- och nackdelar med nuvarande ansvarsfördelning och organisation för auktorisation av tolkar och översättare, inklusive ansvaret för tolkregister, och belysa möjliga alternativ till förändring av nuvarande struktur. Vidare ska Statskontoret analysera hur utbudet av auktoriserade tolkar respektive tolkar som med godkänt resultat genomgått sammanhållen grundutbildning av tolkar kan öka så att det bättre motsvarar efterfrågan. Statskontoret ska härvid särskilt beakta kostnadseffektiviteten i nuvarande ordning.

Statskontoret ska särskilt beakta vikten av att auktoriserade tolkar och översättare fortsättningsvis håller minst samma kompetensnivå som i dag.

Uppdraget ska genomföras i nära samarbete med Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) och redovisas senast den 15 januari 2012.

Ärendet

Enligt 8 § förvaltningslagen (1986:223) bör en myndighet som har att göra med någon som inte behärskar svenska eller som är allvarligt hörsel- eller talskadad vid behov anlita tolk. Myndigheterna rekommenderas att i första hand anlita auktoriserad tolk om ärendets art och svårighetsgrad motiverar det. Det finns dock inget absolut krav att anlita enbart auktoriserade tolkar.

Auktorisation som tolk eller översättare utfärdas sedan 1994 av Kammarkollegiet enligt lagen (1975:588) om bemyndigande att meddela föreskrifter om auktorisation och godkännande av översättare och tolkar samt förordning (1985:613) om auktorisation av tolkar och översättare. Auktoriserade tolkar kan även, efter att ha klarat ett särskilt prov,

erkännas specialkompetens som rättstolk eller sjukvårdstolk. Kammarkollegiet har under 2009 låtit Stockholms universitet genomföra en utvärdering av kollegiets tolkprov. Det är även möjligt att bli auktoriserad tolk genom att fullgöra tolkutbildning vid Tolk- och översättarinstitutet vid Stockholms universitet (TÖI).

TÖI är en s.k. särskild inrättning vid Stockholms universitet. I propositionen En akademi i tiden – ökad frihet för universitet och högskolor (prop. 2009/10:149, bet. 2009/10:UbU23, rskr. 2009/10:337) lämnade regeringen förslag och gjorde bedömningar som innebar omfattande avregleringar av den interna organisationen vid universitet och högskolor. Regeringen gjorde bl.a. bedömningen att universitet och högskolor själva bör få besluta om organisationen för sådan verksamhet som bedrivs i form av särskilda inrättningar enligt 3 kap 8 § högskoleförordningen. Som en följd av bedömningen i propositionen utgår 3 kap 8 § fr.o.m. 1 januari 2011. Inom Regeringskansliet pågår därför ett arbete med att se över möjligheterna att avreglera styrningen av TÖI och hitta andra lösningar för bl.a. fördelningen av statsbidrag.

Sedan 2006 finns en sammanhållen grundutbildning för kontakttolkar som ges på folkhögskola och studieförbund med särskilt statligt tilläggsbidrag via TÖI. För utbildningen finns nationella kunskapsmål och nationella realiaprov. Utbildningsbevis ges efter godkänt resultat, men innebär inte auktorisation.

Syftet med den statliga auktorisationen är att tillgodose samhällets behov av kvalificerade tolkar och översättare. I Sverige arbetar omkring 1000 auktoriserade tolkar på cirka 35 olika språk samt svenskt teckenspråk. Det finns strax under 500 auktoriserade översättare (translatorer). Sammanlagt finns det emellertid ca 6000 personer som arbetar som tolkar på över 100 språk.

Det finns en brist på auktoriserade tolkar. Tolkning är viktigt bland annat inom domstolarna, asylprocessen, inom hälso- och sjukvården och inom delar av den kommunala verksamheten. Ikraftträdande av lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare den 1 december 2010 förväntas öka efterfrågan på kompetenta tolkar även inom Arbetsförmedlingens ansvarsområde. Samtidigt som efterfrågan på tolkar är hög har många tolkar svårt att försörja sig genom att arbeta som tolk på heltid.

I betänkandet (SOU 2004:15) Tolkförmedling, kvalitet och tillsyn föreslås bland annat en lag om obligatorisk registrering av och statlig tillsyn över tolkförmedlingar och att Kammarkollegiet ska ansvara för den föreslagna tillsynen.

I betänkandet Tolkutbildning nya former för nya krav (SOU 2005:37) föreslås bl.a. förkunskapsprov, reformerad grundutbildning,

starkare styrning av utbildningen samt ett nationellt tolkregister. Utredningen konstaterade bland annat att tolkutbildning fortsättningsvis bör förläggas inom folkbildningen. Utredningen berörde emellertid inte huruvida tolkutbildningen inom folkbildningen bör kompletteras med andra aktörer.

Utredningen om utvärdering av den nya instans- och processordningen i utlännings- och medborgarskapsärenden har i sitt slutbetänkande Den nya migrationsprocessen (SOU 2009:56) konstaterat att den nya sammanhållna grundutbildningen för tolkar har lett till att fler tolkar har utbildats och att redan utbildade tolkar har höjt sin kompetens samt att det fortfarande finns ett mycket stort behov av fler tolkar och mer kompetenta tolkar. Utredningen föreslår därför bland annat att utbildningen av tolkar bör öka.

TÖI har i en skrivelse till regeringen (IJ2009/1752/IU) bland annat påtalat att det är nödvändigt att med statliga åtgärder skapa tydliga incitament att efterfråga utbildade tolkar och översättare och, i de språk där auktorisation finns, auktoriserade tolkar och translatorer.

Det är av stor vikt att domstolar, andra statliga myndigheter, kommuner och landsting i större utsträckning efterfrågar och får bättre tillgång till auktoriserade tolkar respektive tolkar med sammanhållen grundutbildning. Det finns också skäl att pröva om dagens organisation och ansvar för tolkfrågor är den mest ändamålsenliga. Regeringen ger därför Statskontoret i uppdrag att belysa nuvarande ansvarsfördelning och organisation för auktorisation av tolkar och översättare samt att analysera hur utbudet kan öka av auktoriserade tolkar respektive tolkar som med godkänt resultat genomgått sammanhållen grundutbildning.

På regeringens vägnar

Erik Ullenhag

Tommi Teljosuo

Kopia till
Justitiedepartementet/DOM
Justitiedepartementet/SIM
Justitiedepartementet/EMA
Socialdepartementet/SF
Socialdepartementet/HS
Finansdepartementet/SF
Utbildningsdepartementet/SV
Arbetsmarknadsdepartementet/A
Kammarkollegiet
Stockholms Universitet, Tolk- och Översättarinstitutet
Domstolsverket
Migrationsverket
Arbetsförmedlingen
Sveriges Kommuner och Landsting